

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka Din 1'50 • Polletna naročnina Din 15'—
Celoletna naročnina Din 30'— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: M. Poštuvan
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 25. junija 1937

Leto III — Številka 32

Španski ali — ali

**Ali beli -- ali rdeči
Ali Rim -- ali Moskva
Ali krščanstvo -- ali brezbožništvo**

»Straža v viharju« posveča današnje izredno številko dogodkom v Španiji. Potrebe in upravičenosti za to menda danes ni treba nikomur več utemeljevati, saj je tudi naše dnevno in revijalno časopisje že popisalo gore papirja o tem vprašanju. Toda naš namen ni polemika s tem časopisjem, ki je pod vplivom izredno spretne komunistične propagande tudi pri nas pridobilo marsikatero simpatizerja za rdeči tabor. Ob toliki pomembnosti španskega problema bi bilo to pač kaj malo vredno. Gre nam le za to, da pri tako načelno važnih vprašanjih uveljavimo tudi načelno gledanje, pri katerem naj odpadejo vsi majhni in malenkostni oziri, ki bi takemu gledanju nasmotili. S tem seveda nečemo prav nič prikrivati resničnih napak, pomanjkljivosti ali tudi sokrivde katoličanov za današnji položaj. Bilo bi le v našo škodo, če bi hoteli potvarjati zgodovino in če se ne bi iz napak preteklosti učili za bodočnost. Toda kljub temu je treba odločno povedati, da vse te napake niso bile niti razlog niti vzrok niti povod revolucije.

Povod državljanske vojske v Španiji je že dovolj znan. Vse pozitivne sile španskega naroda so se uprle nezakoniti vladi, ki je z zlorabljanjem uzurpirane oblasti vršila sama ali dopuščala neodgovornim elementom nasilja in druge krivice nad poštenim krščanskim prebivalstvom ter ustanovami. Lista vseh teh dejanj iz dobe pred upravičenim uporom je skoraj neskončna in vsemu svetu dovolj znana.

Med razlogi igra gotovo prvo vlogo težavni gospodarski položaj, v katerega je zašla država po veliki vojski, med katero je razmeroma ugodno uspevala. Cerkev v Španiji je bila v gospodarskem življenju že dolgo vrsto let malo pomembna. Fevdalni socialni red je vzdrževala država mnogokrat v nasprotju z intencijami cerkve. Izredno važen moment je tudi kulturna zaostalost ljudstva, njegov temperament, ki ga napravlja v prav izredni meri sposobnega, da izvrši velika dejanja, celo na tuj račun. Najvažnejši med razlogi je brez dvoma silna boljševiška in frasonska propaganda, ki v Španiji nista zamudili nobene prilike, da ne bi razširjali svojih prevratnih in razkrojevalnih idej. Mislimo, da celo sami ne bi verjeli, če bi nam kdo izdal pravo višino gmotnih sredstev, ki jih je ta propaganda žrtvovala, da je razbesnila španski požar. Če naj med razlogi navedemo tudi delno krivdo katoličanov oziroma Cerkev, moramo takoj ugotoviti, da je ta bolj v opuščenju kot v dejanjih. Glavno krivdo v tem oziru moramo gledati v pomanjkljivem dušnem pastirstvu, ki je dopustilo, da

so ljudske množice brez hušjih notranjih bojev odpadle od Boga ter tako postale plen boljševiške in anarhistične propagande. Da je manjkala iniciativnost tudi v socialnem oziru, to se pravi, da niso pravočasno in z vso energijo pričeli propagirati modernega krščanskega družabnega reda (da bi ga Cerkev izvedla, za to ji je manjkalo vseh sredstev, zlasti pa vpliv na državno oblast), je za nas težko razumljivo; toda najhujše je bilo to, da niso pravočasno organizirali idejnega odpora proti zgoraj omenjeni protiverski propagandi. Če bi to storili, bi bilo danes ohranjeno marsikatero življenje in mnogi sedanjih mučencev bi lahko s svojim življenjem namesto s smrtjo oznanjevali pravo pot v večnost.

Edini vzrok današnjega klanja v Španiji pa leži daleč izven španskega ozemlja nad njim. Ta vzrok je boj kraljestva satanovega proti kraljestvu božjemu. Za dokaz temu govore poleg vsakomur vidnih zunanjih znamenj boja še posebni znaki. Predvsem je jasno, da bi se boj, če bi bil navadna državljanska vojska, kakor ga skušajo mnogi prikazati, že zdavnaj polegel. Kajti ta boj gre za uničenjem vsega in tisti, ki bi mu šlo za oblast, bi že zdavnaj odnehal, ker po končani vojski skoraj ne bo imel nad kom vršiti svoje oblasti. Toda prav zato, ker je to boj dveh večnih taborov, dveh svetov, zato se ne more končati prej, preden ne bo eden končan. Naj bodo navidezni igralci kdorkoli; imena niso prav nič važna. Važno je le to, da gre boj med krščanstvom in združenim boljševiško-framasonskim kartelom, ki danes predstavlja tabor satanov. Moskva in Pariz kot idejni žarišči protikrščanskega sveta sta se združili v boju proti Vatikanu kot vidnemu predstavniku krščanstva.

Naj navedemo zato še drug dokaz.

Španijo si je izbral nasprotnik kot bojišče za odločilni spopad. Če bi bile na delu zemeljske sile, bi človek mislil, zakaj ni izbruhnila vojska drugod. Z desetkrat manjšimi sredstvi bi boljševizem z lahkoto zavzel pol ali ves Balkan. Pridobitev v gospodarskem ali političnem oziru zanj ne bi bila manj pomembna od Španije. Toda ker so bile na delu peklenške sile, ki so hotele zadeti predvsem katoliško Cerkev, zato so si izbrale bojišče prav v Španiji. Tukaj so hotele te sile smrtno zadeti Cerkev in prav tukaj upamo, bo Bog prekrizal njihove načrte.

Ker ima torej spopad v Španiji tak značaj, da ga lahko označimo kot izrazit boj dveh kulturnih svetov, da celo kot versko vojsko, zato moramo tudi mi soglasno s komunisti (dr. L.

Beseda o fašizmu

Danes, ko je najboljši komunist tisti, ki se obnaša tako, kot da še nikdar ne bi slišal, kaj je to komunizem, — to smo v našem listu ponovno ugotovili — spoznaš Stalinovega privrčenca po tem, kako ob vsaki priliki na ves glas vpije »dol s fašizmom« in slična dejstva iz fašistologije. Da ne bi fronta sveta bila postavljena v antitezi krščanstvo-protikrščanstvo, so hiteli ustvarjati javno mnenje za dilemo fašizem — demokracija, kar je treba razumeti tako, da je »demokracija« ona skupina, ki so jo komunisti blokirali v »ljudsko fronto«, »fašizem« pa vse, kar stoji izven te komunistične »ljudske fronte«. Predvsem sta deležni »fašističnega« naziva dve sili: Katoliška Cerkev kot najdoslednejša načelna fronta proti brezbožnemu boljševizmu in vsi moderni nacionalni pokreti, ki nimajo zveze z masonerijo in ki jih je sprožil naš čas kot spontano reakcijo proti masoneriji in boljševizmu, ki sta pretila razkrojiti evropsko krščansko civilizacijo in zdrobiti vse vezi nacionalne tradicije evropskih narodov. Poleg teh bitnih vzrokov pa je važen vzročni činitelj protiboljševiške nacionalne reakcije v evropskih narodih najbolj suženjski gospodarsko družabni sestav, ki ga je človeška zloba mogla zamisliti, kot se javlja v boljševiški Rusiji. Moderni nacionalni pokreti nastopajo z geslom obnove nacionalne tradicije proti krščansko civilizaciji razkrajajočim silam, poleg tega pa še z zdravimi socialno-gospodarskimi nazori, ki so v večjem ali manjšem skladju s socialnimi nauki katoliške Cerkev.

Jasno je, da ta mogočna spontana nacionalna in krščanska reakcija, ki je vzvalovila sodobno Evropo, pomeni za barbarski boljševizem problem življenja ali smrti. Zato se prav nič ne čudimo, da je boljševizem v samoohranitvenem gonu žrtvoval svoje nepopularno, obsovraženo ime, da se je zatekel pod streho »ljudske fronte«, da z nadčloveškimi napori in z najbolj amoravno taktiko skuša porajajočo se evropsko renesanso predstaviti kot krvoločni, brutalni itd. itd. »fašizem«.

Pomilujemo le tiste redke ljudi, ki se kaj radi imenujejo kristjane, pa jim je spodnesel tla boljševiški propagandni val, ki ima čudovito zavajalno moč, izviraajočo iz zavesti, da gre že za smrt. Pomilujemo one, ne maloštevilne, ki so postali objekt boljševiške »propagandne metode s čustvi«. Pomilujemo one, ki so sprejeli boljševiško dilemo svetovne fronte: fašizem — demokracija in pri tem v svoji slepoti povrh vidijo bodočnost krščanstva celo na oni strani te antiteze, na kateri se je kot njen stvaritelj, čuvar in usmerjevalec utaboril — boljševizem.

Ragaz, protest. teol. profesor v Zürichu v »La Voix des Etudiants«, dec. 1936) izjaviti, da v tem boju ni dopustna nobena nevtralnost. Tu velja le eno: Kdor ni z nami, je proti nam!

In to v tistem času, ko je bila vsemu svetu izročena enciklika »Divini Redemptoris«.

Mi pa bomo še naprej stali budno in zvesto na straži, ne kot slepi in nezavedni branilci boljševizma proti »fašizmu«, temveč kot kristjani in kot zavedni Slovenci — proti boljševizmu.

Krivci španske tragedije

Ali je Cerkev kriva španske katastrofe?

V Španiji — kakor po mnogih drugih delzah — bi se takozvani katoliški krogi morali prej zavzeti za uresničenje socialnih načel krščanstva. To drži. Toda drži pa tudi, da je že približno pred 100 leti odličen španski katoliški državnik Donoso Cortés naslovil na špansko kraljico in na vse španske posedujoče kroge naslednji pretresljivi klic:

»Špansko ljudstvo je zgubljeno, ako ne bomo nezdravi tok, ki nosi posedujoče razrede Španije v prepad, odločno ustavili. Napravite v Španiji to, kar so v Franciji zamudili: Krona naj da bogatim razredom velik vzgled... Danes gre za to, da se slabo razdeljeno bogastvo pravilno razdeli... Je samo ena mirna rešitev tega problema: z gigantskim egoizmom nakopičeno bogastvo je treba s prav tako gigantsko samoodpovedjo in radodarnostjo razdeliti.« (Pismo leta 1815.)

»Bogastvo Cerkev«:

Cerkev poseduje v Španiji imetje za svoje vzdrževanje. Vedeti je namreč treba, da Cerkev v Španiji od države ne dobiva podpore, pač pa je nasprotno Cerkev državi že v osemnajstem stoletju in tudi pozneje večkrat dala prostovoljno pomoč, kadar je država bila v stiski. Pozneje, je prišlo celo do konfiskacije cerkvene imovine v vrednosti 3 milij. pezeta. Španski kler je bil tudi že pred ločitvijo cerkve od države reven, dohodki španskega duhovnika ne dosegajo niti višine plače železniškega čuvaja... In dejansko je tudi Cerkev kot taka revna. Njeno edino bogastvo so stari umetnostni spomeniki, ki jih je Cerkev brezplačno kot narodne umetnine skozi zgodovino ohranila. Rdeči kulturonošci so seveda to cerkveno »bogastvo« podružabili — toda z dinamitom in ognjem...

Socialno-karitativno udejstvovanje Cerkev.

Na stotine delavskih društev z namenom samopomoči, ogromno agrarno zvezo, ki je zajela 200.000 družin, mnogo socialnih domov, hranilnic, zavetišč itd., največjo kolonijo za gobavce je ustanovila in vzdrževala Cerkev.

Izpričano je, da je bila socialna in karitativna dejavnost Cerkev v Španiji večja kot celotno socialno skrbstvo države.

Mednarodni komunizem na delu

Tako zvana republikanska fronta je razdeljena med dva faktorja: vojsko in civilno vlado.

a) **Vojska:** Ob izbruhu revolucije 17. julija 1936 se je »republikanskim« krogom v Madridu posrečilo manj kot v 2 dneh oborožiti 100.000 mož v samem mestu Madridu. Taka operacija mora brez dvoma biti dolga in dobro pripravljena. In res, točna navodila, ki so izvirala predvsem od Kominterne v Parizu, so vodila ustvarjanje ljudske milice in urejala vse podrobnosti eventuelne mobilizacije. Tako razumemo sisajen uspeh madridske mobilizacije.

Ravno tako so pod vodstvom pariškega biroja zbirali v silnih količinah orožje in eksplozive, ki jih niso porabili med uporom oktobra 1934. Uvažali pa so orožje tudi iz inozemstva. In končno so v dobi, ko je bil Azana vojni minister, pobrali mnogo orožja iz vojaških arzenalov. K temu je treba še dodati vojni material, ki je bil namenjen za Abesinijo, pa ni bil iz Španije odposlan. V tem pogledu nudijo važna odkritja znani zapiski o senzacionalnem procesu junija 1936.

Do novembra 1936 je Rusija poslala v Španijo le nekaj topov, nekaj avijonov, mnogo pušk in mitraljez. V začetku revolucije so sestavljali vladno vojsko skoraj izključno španski miličniki; tudi šefi čet so bili Španci. Ko pa so nacionalisti dosegli nekaj zmag, je po-

stala intervencija internacionalnega komunizma znatnejša. Moskva je tedaj poslala v Španijo topove težkega kalibra, oklopne avtomobile, brzostrelne topove, ruske in francoske avijone. Naborni biroji so se odprli v različnih državah in vedno številnejše vrste prostovoljcev so množile vladno armado. Čete miličnikov so se zelo krčile radi težkih izgub.

Ravno tako so inozemci prevzeli vodstvo vojaških operacij. Vrhovno poveljstvo je sestavljeno iz odličnih oficirjev, od katerih je najbolj znan Kleber, o katerem pravijo, da je nemški žid v službi Sovjetov. Posebno skrb posveča Moskva temu, da vzdrži moralo vojakov. Videti je sovjetskega poslanika, kako vzpodbuja ne samo ljudstvo, temveč vojake. Večkrat ga je lahko opaziti na fronti.

Spori med vojaki in med elementi v zaledju se zaostrejejo. Trenutno sestavljajo najboljše čete branilcev Madrida prostovoljci mednarodne kolone. Vodstvo junte za obrambo prestolnice, zaupano generalu Miaji, ima dejansko v svojih rokah Kleber. Ta general je bil vladi v Valenciji vsiljen. Komunistična stranka, ki je dala najmanj vojakov, je v Španiji vsemogočna. Ona vrši kontrolo nad delovanjem vojaštva po svojih političnih delegatih.

Mednarodni komunizem je uvedel v Španiji popolnoma nov obrambni sistem. Ma-

»Trenutni položaj v Španiji je tako izreden, da smo prisiljeni prelomiti svoj običajni molk(!). Španska masonerija je popolnoma, totalno in absolutno na strani Ljudske fronte.«

3. Internacionalni komunizem.

Kominterne je kmalu prevzela vodstvo, ki je bilo prej v rokah socialistov, sindikalistov in anarhistov.

Sveti oče je rekel 14. septembra 1936: »Človek je dejal, da je v Španiji satanska predpriprava vžigala plamen sovraštva...«

Prosvetni minister madridske vlade Fernandez je naslovil na brezbožniško centralo v Moskvi naslednje pismo:

»Vaš boj proti religiji je tudi naš boj. — Zalibog je bila Španija dežela borbenega krščanstva, naša dolžnost pa je napraviti iz Španije deželo borbenih brezbožnikov. Ta boj bo težak, kajti v deželi so še ogromne mase reakcionarnih elementov, ki se zoperstavljajo prevzemu sovjetske kulture. Vse španske cerkve bodo spremenjene v komunistične šole! (Vatikansender septembra 1936.)

Ako bi nobenega drugega dokaza ne bilo zato, bi ta prevažen dokument prosvetnega ministra »legalne španske vlade« (prosto po Dom in Svetu) sam bil dovolj jasna in nedvoumna priča, da se bije v Španiji verska vojna.

Pod humanitarno krinko prevažajo sovjetske ladje množice španskih otrok v Rusijo. Poročila iz Moskve pravijo, da je edini namen te »humanitarne« akcije ta, da iz teh otrok v brezbožniških internatih vzgoje »pionirje in propagandiste brezboštva.«

Razkrili smo v nekaj važnih dejstvih tri glavne činitelje španske tragedije. Laizacijo javnega življenja, masonerijo in kominterno. Ti trije povzročitelji imajo na španski tragediji tolikšen krivdni delež, da so vsi drugi činitelji (n. pr. problem Baskov) čisto drugotnega pomena.

Španska vojska je v bistvu verska vojska. To je edini objektivni in logični odgovor na španski problem. Vsako drugačno slikanje španske tragedije ni osnovano ne na zgodovinskem razvoju zadnjih sto let, ne na dejstvih pred in med vojno, temveč je umetno inscenirano po svetovnem boljševiškem propagandnem aparatu.

drid so spremenili v ogromno trdnjavo: zasebne hiše, gledališča, cerkve itd., so preuredili v trdnjavske bloke in v municijska skladišča. V nasprotju z mednarodno-pravnimi običaji so rdeči postavili v višja nadstropja bolnišnic baterije mitraljez. V več primerih so te baterije krili s prapori rdečega križa. Ambulančni avtomobili se uporabljajo za prevoz čet in orožja. Ko se bliža sovražnik kakemu mestu, ki je zasedeno po rdečih, rdeči takoj izženejo civilno prebivalstvo. Kdor se upira izpraznitvi, ga neusmiljeno masakrirajo. To je najbolj značilni moment komunistične taktike v španski državljanski vojski, da izolirajo civilno prebivalstvo in mu tako preprečijo sleherni stik z nacionalisti. Zato je tako težko prodreti v rdečo cono in se iz nje zopet vrniti. V rdeči coni so med drugim najostreje zabranjeni vsi radio sprejemni aparati na kratke valove, da se ne bi slišal noben glas nacionalistov.

Kaj se godi z ujetniki po ječah v rdečem zaledju, to se ne da opisati.

Kdo vlada za bojno črto? Ljudska fronta, sestavljena iz naslednjih skupin:

1. I. R. — republikanska levica, med nekdanjimi liberalno-republikanskimi strankami najbolj leva, v sklopu Ljudske fronte najbolj desna.

2. U. G. T. — »Splošna zveza delavcev« — socialistična skupina, ki je razklana v dve frakciji: Caballero — odkrit pripadnik III. internacionale, že čisto identičen s komunisti, in Prieto — njegova frakcija se razkrajaja...

3. C. N. T. — »Nacionalna zveza dela«, najštevilnejša, najaktivnejša, toda najmanj disciplinirana skupina s popolnoma negativnim razkrojevalnim programom.

4. F. A. I. — Zveza ibernskih anarhistov. Ime samo pove, s kom imamo opravka.

5. Komunistična stranka, prava sila, ki vlada pri rdečih. To je orodje Kominterne in Stalina, čigar povelja izvršuje. Ona je omogočila tako razsežno sovjetsko intervencijo v Španiji.

Udeležba sindikalnih organizacij pri izvrševanju državne oblasti, je uradno priznana po vladi Ljudske fronte. Poleg vojaških čet civilne garde obstoji torej še tretji izvršilni aparat s svojimi tribunali, svojo čeko, s svojimi zapori itd. Iz tega je pač jasno, koliko sodne in pravne varnosti sploh je v rdeči coni pod tem trotirnim režimom.

V Madridu in po mestih vsega rdečega pasu je izvršila skoraj popolno razlastitev nepremičnin. Toda, kdo pa naj sedaj plačuje davke in s tem polni tri »državne« blagajne? Zato je treba iti do konca: razlastiti in konfiscirati vso industrijsko produkcijo in celo 75 odstotkov pridelka žetve.

O komunistični invaziji v Španiji se je razvila polemika med »Lettres de Rome« in revijo »Universe«. Polemika je zanimiva, zato jo prinašamo.

Zanimiva polemika med »Lettres de Rome« in »Universe«.

Časopis Universe se v svoji februarski številki 1937 obrača proti Lettres de Rome:

Lettres de Rome so v svoji januarski številki 1937 objavila dokumentacijo o komunistični intervenciji v španski državljanski vojski. Ta list pripisuje spretnosti komunistične propagande nezaupanje, ki navdaja nekatere katoliške kroge do Francovega gibanja in pravi:

»Celo med katoliki, tudi, če so vsi edini v zgražanju nad grozodejstvi španskih brezbožnikov, jih je nekaj, ki ne skrivajo svoje sovražnosti napram »belim«. Način, kako se je svetovno javno mnenje s t o p n e m a obračalo, pomeni enega najpomembnejših uspehov komunistične organizacije. To je izredno uspeli primer te »propagande s čustvi«, na katerega smo obrnili pozornost naših čitateljev.«

Vendar, če ste čitali recimo anketo V. Montserrata v La Croix-u ali dokumente, objavljene v Esprit-u (januar 1937) o zadržanju uporniških generalov napram baskovskim du-

hovnikom, ali članek v La Vie Intellectuelle (o fašističnem »katolištvu« napram krščanskemu katolicizmu), ki dobro opredeli politično doktrino in religiozno zadržanje španskih falangistov, pač ni nobene potrebe govoriti o komunističnem vplivu. Zdi se nam zelo težko bolj ceniti eno stran Španije od druge, in zdi se nam nevarno vezati Cerkev na usodo španskega fašizma, kakor to pravi Sept (8. jan. 1937):

»Če se s političnega vidika, političnih težnj in ciljev katoličani izjavljajo za Franco, jih mi razumemo in smo daleč od tega, da bi jih radi tega grajali. Če pa hoče kdo vezati zadeve katolicizma z onimi španskega nacionalizma, spojiti Križ Kristusov s Francovim praporom, je to drug problem, ki ga ni mogoče rešiti na enak način. Zdi se nam potrebno prav nasprotno, da namreč osvetlimo onostranski značaj in neodvisnost Cerkve od vsake politične skupine, bodisi v katerikoli deželi, pa najsi bi določena politična skupina zbrala v svoj krog večino katoličanov.«

(Universe, februar 1937.)

Lettres de Rome odgovarjajo:

Naj nam bo dovoljeno k temu pristaviti dvoje opomb:

1. Ako najdemo članke in odlomke člankov španskih »katolikov« kot so M. Ossorio y Gallardo, Bergamin, Semprun ali duhovnikov, ki niso v skladu s svojimi škofi, kot M. Morales, Gallegos ali Lobo, v vseh publikacijah komunistične internacionale, začenši z moskovsko »International communiste« do listov USA, Južne Amerike in Avstralije, preko glasil »Rdeče pomoči« in organov »antifašističnih komitejev«, kjer komunisti igrajo odločilno vlogo, in če najdemo istočasno iste in njim podobne avtorje, iste citate v nekaterih katoliških revijah, se nam zdi, da imamo pravico zaključiti, kakor smo:

»Način, kako se je svetovno javno mnenje stopnjema obračalo na stran rdeče Španije, pomeni enega najpomembnejših uspehov komunistične organizacije.«

To dejstvo ni težko pribiti, ker razpolagamo z zadostnimi dokumenti.

2. Podčrtavamo stavek iz »Universe«, s katerim nikakor ne moremo soglašati: »Zdi se nam težko bolj ceniti, imeti več simpatij za eno stran Španije kot za drugo in nevarno je vezati Cerkev na usodo španskega fašizma.«

V svojem nagovoru 14. septembra 1936 je sv. oče jasno opredelil obe strani, ki jih »Universe« vrže v isto vrečo in obe enako odkloni. Na eni strani »to strašno sovraštvo in še okrutnejše preganjanje obrnjeno proti Cerkvi in katoliški veri kot to njeni sovražniki sami priznavajo.« Na drugi strani pa »oni, ki so si nadelo težko in nevarno nalogo, da branijo in obnove pravice ter čast Boga in vere.«

Med tema dvema taboroma je razlika, ki jo katoličan more le težko prezreti. Razlika, bistvena, ki ostaja in obstoja vedno, tudi ko izgleda manj jasna radi podobnosti drugotnega pomena, ki tako zelo vznemirjajo »Universe« in ki jih sv. oče ni pozabil zavrtniti. (Lettre de Rome, 15. III. 1937.)

Ta polemika je silno poučna pa tudi važna, ker je osredotočena okoli glavnega vprašanja: ali je med obema vojskujočima se taboroma kaka bistvena razlika, kolikor gre za njun odnos do vere in Cerkve.

Sv. oče je nedvoumno izjavil, da je med rdečim in belim taborom v Španiji v tem pogledu bistvena razlika, da se bije v Španiji verska vojna; da je početje rdečih naravnost in prvenstveno obrnjeno proti veri in Cerkvi; napori belih pa gredo za tem, »da branijo in obnove pravice ter čast Boga in vere.«

Kdo ima torej prav: ali g. Garcia Morales, ki ne celebrira že več let in njegovi, ali pa sv. oče, vrhovni poglavar katoliške Cerkve?

Ze večkrat smo terjali odgovor na to vprašanje, pa ga nismo dobili. Toda mi vztrajamo na njem in odgovor dobiti hočemo. Ne dovolimo vam bojazljivega izmikanja, kajti storile ste veliko zlo: Kriti za ščitom katolicizma, deklarirani za »katoliške intelektualce« ste vršili propagando za svetovno brezboštvo. Šli ste

Kulturna dejavnost Cerkve:

Državne ljudske šole je obiskovalo 1.774.400 otrok, 601.950 otrok pa je bilo v cerkvenih ljudskih šolah. Cerkevno srednje in visoko šolstvo je dajalo izobrazbo 27.000 dijakom, eni tretjini teh popolnoma zastoj, dočim država tega ni nudila več kot 25.000 dijakom. S svojimi ljudskimi šolami je Cerkev letno prihranila državi 92 milijonov pezeta, z višjim šolstvom pa 19 milijonov pezeta.

Zgodilo pa se je, da so na versko vojno naščuvane rdeče bande vprav te socialne in kulturne ustanove Katoliške cerkve brutalno uničile. V Španiji se torej dogaja socialno in kulturno zločinstvo, toda ne od strani Cerkve, temveč od strani besnih sovražnikov Cerkve.

Kdo so krivci španske tragedije?

1. Laizacija javnega življenja:

Laizacija je začela svoj razkrojevalni pohod v javnem življenju Španije že pred sto leti. Najvažnejšo vlogo v tej smeri je igrala »Institution libre de Enseñanza«, svobodomiselná organizacija učiteljev, ki je sistematično ubijala vpliv Cerkve.

Organizacija je skozi celo to dobo prejemala izdatno podporo države (II), dočim so katoliške vzgojne in šolske ustanove bile od države komaj priznane in v mnogočem celo ovirane. Ta organizacija svobodomiselnih učiteljev je imela močan vpliv na državno šolstvo.

15. septembra 1911 je takratna španska vlada Canalejas s prosvetnim ministrom Gimeno izdala s kraljevim podpisom uredbo, s katero je verouk v državnih šolah tako okrnila, da je to pomenilo dejansko odstranitev verouka iz šol.

Sadovi te vzgoje so one rdeče tolpe, ki so hotele Španijo spremeniti v drugo Rusijo.

2. Mednarodna masonerija:

Tu opozarjamo na članek v »Straži«, št. 26, dne 6. maja 1937. Obnavljamo le, da vrši masonerija v Španiji važno vlogo že celo stoletje. Imeli so svoje člane med najvišjimi državnimi funkcionarji, ministri, ministrskimi predsedniki, v republiki pa vse važnejše funkcije. Framasoni so bili, ki so sprožili špansko tragedijo s tem, da so sestavili listo desničarskih politikov, ki jih je treba poklati, framasoni so z umorom Calva Sotela dali signal za začetek.

Španska masonerija je podala sledečo javno izjavo v listu »ABC«, 26. oktobra 1936:

Verska vojska v Španiji

1.

Papež jasno loči dva svetova, ki se borita med seboj: »Na eni strani žgoče sovraštvo, najbolj divje preganjanje, ki je po priznanju njenih sovražnikov namenjeno Cerkev in katoliški veri.« Na drugi strani pa »oni, ki so prevzeli težko in nevarno nalogo, da branijo in zopet vpostavijo pravico, božjo čast in religijo«. Tem drugim papež, »vzvišen nad vse politične in zemeljske ozire«, podeljuje svoj posebni blagoslov. — »V vašo čast morem reči, častiti škofje in duhovniki, da ste preganjani in mučeni prav zato, ker ste služabniki Kristusovi in delilci božjih skrivnosti.« — Žrtve preganjanja v Španiji imenuje spoznavalce in mučenike. (Iz nagovora na španske begunce, dne 14. septembra 1936.)

Isto sodbo proti verskemu značaju španske revolucije ponavlja sv. oče v okrožnici o brezbožnem komunizmu, ko v točki 20. pravi dobesedno: V Španiji komunizem »ni porušil ene ali druge cerkve, enega ali drugega samostana, temveč kljerkoli je mogel, je do tal porušil vse cerkve, vse samostane, vse spomenike krščanske vere, tudi umetnostno in kulturno najznamenitejše. A blazna besnost komunistov ni pomorila le na tisoče škofov in duhovnikov, redovnikov in redovnic, prav posebno redovnikov in redovnic, ki so skrbeli za delavce in uboge, temveč tudi premnogo laikov iz vseh stanov in jih še sedaj na kupe mori, ker izpovedujejo krščansko vero ali so nasporniki brezbožnemu komunizmu.« (Podčrtali mi.)

To so misli, izjave in sodbe sv. očeta o značaju španskih dogodkov. Če so katere izja-

nimo jasnih izjav sv. očeta, preslišali vse njegove jasne izjave o Španiji, ni vas zanimala najnovejša okrožnica o boljševiškem komunizmu, vrgli ste med nepoučene ljudi apologetike marksističnega nasilja v Španiji, v svoji ošabni neresnosti ste v tabernakljih španskih cerkva videli strite bombe, videli samostanske družine, ki so čez noč postale zaključene vdržane edince, prizadevanja krščanske Španije in njenih sinov, »da branijo in obude pravice in čast Boga in vere« — za vas ne predstavljajo drugega kot »fašistično reakcijo«.

Tak vulgarni ton, tako neznanstveno sklepanje je bilo doslej lastno le marksističnim propagandnim tednikom kot je n. pr. »Delavska politika«. Sedaj pa je ta privlačni slog prodrl tudi v literarno revijo Dom in Svet.

Še hujska pa je zlobna propaganda, ki se vrši na račun tega nepremišljenega premišljevanja o Španiji. Vemo za mnogo primerov, ko je Kocbekova Španija bila predmet protiverske in proticerkvene propagande raznih marksističnih krožkov in sokolskih pripadnikov. Kdo bo niti, ki bo to pohujšanje popravil.

Hvala Bogu, da Cerkev branijo in za njo v življenju nastopajo večji duhovi in resnejši publicisti. To je pa tudi odrešilno, kajti, če bi vera in Cerkev bila izročena v varstvo katoličanov à la Semprun, Bergamini, Morales, Kocbek in pod., bi boljševiška taktika ljudske fronte že zdavnaj zavrtela Evropo v svoj krvavi ples. Tako pa izgleda, da se zgodovina vrtilo v obratno smer: Boljševiki v Rusiji bodo kmalu drug drugega poklali. Španija se bliža odrešenju. V Franciji se zdrave protiboljševiške sile vedno bolj krepijo in formirajo. V Sloveniji je mladina budno na straži, da peščici komunističnih aspirantov spodleti vsaka akcija v smeri taktike ljudske fronte.

Prepričani smo, da bo škoda, ki jo je povzročilo neresno premišljevanje o Španiji v Domu in Svetu kmalu popolnoma popravljeno. Toda, da enkrat za vselej preprečimo nadaljnjo zlorabo vzvišenega katoliškega imena v okrepitve sistema indirektno boljševiške propagandne metode, bomo slovensko mladino odločno svarili pred tovrstnimi zavajalci.

ve dobro premišljene in pretehtane, so gotovo papeške, zaradi odgovornosti, ki jo papež ima kot vrhovni poglavar krščanstva. Po teh izjavah katoliško čuteči krščanski verniki do španskih dogodkov več ne morejo biti indiferentni.

2.

Od vseh v poštev prihajajočih, najbolj sposobni in najbolj poklicani soditi o značaju španske revolucije so pač **španski škofje**. In španski škofje so že ob začetku vojske slovesno govorili in z vso svojo avtoriteto — to so njihove besede — izjavili, da se nacionalisti borijo za katoliške ideale in da nobenemu katoličanu ni dovoljeno zavzeti drugega stališča (skupno pastirsko pismo baskijskih in navarskih škofov v avgustu 1936). Španski primas, kardinal Goma Y Toma iz Toleda, sedaj tudi izredni papeški zastopnik pri vladi v Burgosu, je o španski vojski izdal kar tri okrožnice. Kaj torej pravi cerkvena hierarhija?

Kardinal primas Goma Y Toma:

»V bistvu gre za vojsko med ljubeznijo in sovraštvom do vere. Ljubezen do Boga naših prednikov je polovici Spancev porinila orožje v roke, četudi je treba priznati še druge manj duhovne cilje v tej vojski. Sovraštvo do Boga goni v boj drugo polovico. Na eni strani je fronta spremenjena v veliko Cerkev, povsod vlada versko navdušenje. Na drugi strani je na tisoče duhovnikov umorjenih, cerkve se uničujejo s satanskim sovraštvom in slepa jeza divja zoper sleherno versko znamenje.« (Odprto pismo na gospoda José Antonio Aguirre, predsednika »baskijske republike«, ki pa je nedavno že odstopil in zbežal v Francijo.)

Ta krvava vojska je v svojem bistvu vojska načel in naukov, enega svetovnega nazora zoper drugega, enega socialnega reda zoper drugega, ene kulture zoper drugo. To je vojska krščanskega španskega duha zoper onega drugega, ki hoče vse človeško življenje prežeti z marksističnim materializmom.

»Četudi se zaradi dejstva, da se v tej vojski borijo Španci in na španskih tleh, zdi, da gre le za državljansko vojsko, vendar je gotovo, da je v svojem bistvu krščanska vojska za katoliško vero...« (»El Caso de España — Burgos 1936.«)

»Bog, ki bi ga morali ljudje nad vse ljubiti, je bil žaljen v najbrezbožnejših oblikah. Žaljen je bil v osebi svojih duhovnikov, v oskrnjenju svojih svetišč, v strašnem ropu svetih posod, relikvij in cerkvenega okrasja. Ta vojska ni bila od strani sovražnikov našega Boga nič drugega, nego velika vrsta božjih ropov, ki so bili premišljeno hladno storjeni in so vrhunčili v naravnost simboličnem in zlasti kričečem sakrilegiju, v razdejanju presv. Srca Jezusovega v Carro de los Angeles po streljih iz pušk... Tisoče duhovnikov so bili pomorjeni z nečloveško grozovitostjo, zgolj ker so bili zastopniki Boga.« (Postni list od 30. jan. 1937.)

»Če bi Franco ne uspel, potem gotovo nimamo mi, ki krščansko mislimo, v Španiji nobenega mesta več.« (Iz zasebnega kardinalovega pisma.)

Škof iz Santiago de Compostela prosi v svojem pastirskem listu:

»Že pol leta smo sinovi sv. Jakoba zapleteni v versko in rodoljubno vojsko... To je verska in rodoljubna vojska. Tako pravijo naši mladi možje, ki se prostovoljno oglašajo k vojakom in s pesmimi na čast Kristusu Kralju in Španiji odhajajo v bitko. To je verska in rodoljubna vojska. Tako pravijo množice za fronto, ki se z istimi pesmimi poslavljajo od onih, ki gredo v strelne järke in potem doma pripravljajo živež, obleko, streho, zdravila ali pa v bolnišnicah zdravijo one, ki se ranjeni vračajo iz komunističnega pekla. Verska in rodoljubna vojska je tudi v očeh na nasprotni strani, čeprav to z besedami tajijo in se pred svetom delajo kot varuhi zakonitosti. Naši sovražniki se borijo z geslom: »Proč od Bogal«, »Proti Bogul«, in prvo, kar storijo, kadar pridejo v

vas, je, da poiščejo božje služabnike, škofo, duhovnike, menihe, voditelje katoliških društev, tako zvane desno usmerjene elemente, če le so katoliški. Morijo in mučijo jih v večjem številu in z večjo krvoločnostjo, kakor sta delala krvnika Neron in Dioklecijan. In z istim geslom »Proč od Bogal, Proti Bogul«, onečajo cerkve, jih spreminjajo v središča za pohujšanje otrok, kot n. pr. v Grinonu, jih izropajo, zažigajo, podirajo do tal in to v sleherni vasi, kjer rdeči vladajo ali mimo gredo.«

Podobne izjave so dali še Mgr. Manuel Lopez Arana, apostol. administrator v Ciudad Rodrigo; nadškof v Burgosu; Mgr. Munoz, škof iz Cordobe; Mgr. Gonzales, škof iz Tenerife. Prostor ne do da bi prinesli vse njihove izjave, pastirske liste in interviewe. Vsi pa soglasno izjavljajo, da španska vojska verska vojska in nič jih bolj ne boli, ko vidjo, kako se nekateri katoličani pustijo informirati od frasonskega in marksističnega tiska.

3.

Ce ne verjamemo papežu in škofu, da gre v Španiji v prvi vrsti boj za Boga in zoper Boga, vprašajmo španske levičarje. Njihovi voditelji bodo gotovo vedeli, za kaj gre v Španiji. In kaj pravijo? Isto, kar trdi cerkvena hierarhija: vojska v Španiji je predvsem verska vojska.

V začetku avgusta 1936 so španski marksisti imeli v Barceloni veliko zborovanje. Komunist Andres Nin je jasno povedal: »Delavski razred je rešil cerkveno vprašanje tako, da ni pustil niti ene same cerkve več.« (Levičarski list »La Vanguardia«, 2. avgusta 1936, str. 3.)

»Republikanski dnevnik »El Diluvio« je 18. avg. 1936 na str. 4 prinesel poziv: »Pošljite nam opise požigov cerkva, samostanov in drugih katoliških središč. Te podatke potrebujemo za izdanie knjige, ki naj dokaže uničenje duhovne (Cerkvene) sile.«

Voditelji anarhistov (FAI) so 20. nov. 1936 izjavili, da »ljudi lovijo in pobijajo zato, ker so katoličani«. — V medsebojnem prepiru, kdo ima več zaslug za revolucijo, se komunisti in anarhisti sklicujejo, koliko cerkva je kdo požgal, duhovnikov in njihovih privrženecov pobil...

Komunist Ramon Fernandez je zapisal v »VU en Espagne« od 29. avg. 1936 na str. 13 besede: »Ne moremo sprejeti trditve, ki jih slišimo z vseh strani, češ, španska vojska je vojska med ljudstvom in častniki. Ne, španska vojska je vojska med dvema strankama, med dvema religijama. To je naravnost verska vojska.«

Moskovska Zveza brezbožnikov je prejšnjega ministrskega predsednika rdeče vlade v Madridu Largo Caballero imenovala za častnega brezbožnika. Na to odlikovanje je Moskva navezala upanje, da bo Caballero »svojo dolžnost boriti se zoper Cerkev in vero izvedel z vso brezobzirnostjo.«

P. Murall, ki je že bil obenem z drugimi duhovniki ustreljen, a je ostal le težko ranjen in se je mogel rešiti, je pripovedoval, da so jim anarhisti pred usmrtno govorili: »Vse vas bomo pobili, ker ste duhovniki! Niti eden duhovnik ne sme več ostati živ!«

V mestu Villafranca del Panadis je vodstvo ljudske fronte izdalo ukaz, po katerem so morali prebivalci znositi vse verske podobe in kipe na trg Jaime I., kjer so jih potem sežgali. (La Vanguardia od 2. sept. 1936, str. 15.)

»Solidaridad Obrera« je 7 nov. 1936 pisala: »Revolucija je zatrla bogočastje. Odpravila je farje, menihe, duhovnike in zvonenje. Ni Boga, ki bi vse to mogel še kedaj oživiti.«

Ce vzamemo to pisanje levičarskih časopisov in izjave vodilnih levičarjev, zgoraj navedene in še vse druge navedene skupaj, potem ni več dvoma, da je versko preganjanje, pobijanje duhovnikov in požiganje cerkva glavni cilj španskih levičarjev. Teh zločinov ni mogoče opravičiti in izgovarjati kot dejanja neodgovornih posameznikov in cestne druhali. Od-

govornost za vso grozovitost in barbarstvo in divjaštvo španske revolucije nosijo španske levičarske stranke.

4.

Pa četudi bi iz Španije ne imeli nedvoumni izjav o verskem značaju španske revolucije, sami dogodki pričajo, da so bile na delu sile, ki so svoj boj v prvi vrsti namenile zoper vero in Cerkev.

Ob pričetku državljanske vojske je bilo v Španiji 60 škofov in nadškofov, 33.500 svetnih duhovnikov in 20.640 redovnikov. Samo svetnih duhovnikov so do srede februarja rdeči pomorili 16.750 in 11 škofov. Redovniki in redovnice niso všteti. Odstotek znaša 50%, v nekaterih škofijah 80%, v Malagi celo 90%.

Rdeči ne trpijo na svojem ozemlju zlepa kakšnega pravovernega in Rimu zvestega duhovnika. Vsa poročila potrjujejo pričevanje Barcelončana, ki ga je prinesel »Catholic Herald«: »Edina možnost, da duhovnik reši svoje življenje je ta, da se ne da spoznati kot duhovnik. Če je duhovnik enkrat vjet, je njegova usmrtnost samo še vprašanje par ur... Za krivdo je dosti, biti duhovnik.« (Osservatore Romano 7. III. 1937.)

Za redovno duhovščino je bilo mogoče do 15. marca 1937 ugotoviti naslednje število mrtvih:

klaretincev nad 300
kapucinov 70
karmeličanov 30
dominikancev 70
jezuitov 70
pasijonistov 31
benediktincev 30
šolskih bratov okoli 120.
usmiljenih bratov 35
salezijancev nad 40
frančiškanov nad 150
avguštincev približno 30

Razen teh mrtvih je še na tisoče redovnikov pogrešanih. Pri tem pa se ne sme prezreti, da je redovnikov sorazmerno veliko manj nego svetne duhovščine in da so zlasti jezuiti, ker so bili od leta 1934 dalje razpuščeni, imeli polovico svojih članov izven Španije.

Izgub v vrstah redovnic ni bilo mogoče ugotoviti.

Umorjeni duhovniki pa niso bili na hitro roko ustreljeni, marveč so poprej morali prestati prave satanske muke. Angleški šupnik Gabana iz Barcelone, ki se je vrnil domov, je izjavil, da so grozovitosti bile nepopisne. Od iztikanja oči pa do polomljenja posameznih udov so uboge žrtve prestajale vse vrste mučeništva. Mnogoteremu se je od groze zmešalo.

5.

Španija je bila dežela, ki se je ponašala z lepimi cerkvami, s staro cerkveno umetnostjo in nešteti božjimi poti, samostani in verskimi zavodi. Vseh teh cerkvenih poslopij je bilo v celi Španiji 25.879. Iz 23 škofij se glasijo poročila: »... Skoraj vse požgano.« Iz drugih »vse požgano«. Večini poročil so bile priložene fotografije. Že pred nastopom generala Franca je bilo zažganih 150 cerkva. Splošno se čeni, da je uničenih 75% teh poslopij. Okroglo število znaša 17.400.

V Barceloni od 180 cerkva samo 4 niso bile požgane. Razume se, da so onečastene. To so stolnica in tri cerkve v bližini. Stolnica je spremenjena v generalkvartir. Požgane so bile umetnostno dragocene cerkve S. Pablo del Campo in S. Pietro de las Puellas, prva je izhajala iz 10. stoletja. Požgana je bila cerkev sv. Ane, najlepše delo romanske arhitekture v Španiji. Požgana je bila prekrasna gotška cerkev S. Maria del Mar, ki je s svojo fasado, hodniki, roseto in zvonikom vsej mestni četrti, kjer je stala, bila v ponos in čast. Požgana je bila S. Maria del Pino, ki je bila po mnenju strokovnjakov najpomembnejše delo katalonske arhitekture. Za požiganje in podiranje cerkva so rabili eksplozivno tekočo snov, ki je v najkrajšem času zavila vso stavbo v ogenj. V Barceloni in na vsem ozemlju rdečih, čim je

izbruhnila revolucija, je bilo prvo, še predno so bile uporne bele posadke razorožene, napad na cerkve in samostane in lov na duhovnike.

Pri hišnih preiskavah so rdeči iskali oltarje in svete podobe in jih uničevali. Stanovalci so bili lahko veseli, če jih pri priči niso ustrelili. Če je šlo le za socialne in politične cilje, kaj imajo s tem opraviti domači hišni oltarji in verske podobe?

Ne samo na svojem, ampak tudi na ozemlju belih so rdeči skušali uničevati cerkve. Tako so v noči med 2. in 3. avg. bombardirali največjo špansko božjo pot Madono del Pilār v Saragosi. — Rdeči so izropali staro svetovno romarsko cerkev na Montserratu. Marijina milostna podoba je neznanokam izginila. Razdejano je bilo priljubljeno Marijino svetišče Desamparados v Valenciji. Razdejana je bila božja pot Cavadonga v Asturiji. Marijin kip so oblekli v komunistična oblačila.

Kardinal primas iz Toleda je rekel časnikarjem, da po odhodu rdečih v njegovi škofiji niso našli niti enega znamenja celega. Relikvije svetnikov so bile povsod onečastene.

6.

Razumljivo je, da verni Španci vseh teh zločinov in uničevanja narodnega in cerkvenega premoženja niso mogli mirno gledati, marveč so segli po samoobrambi. Čeprav so mislili tudi na narodne in strankarske cilje, toda prvi in odločilni namen, ki ga večina Špancev zasleduje, je obramba Boga in vere. Samo Navara, ki šteje komaj 320.000 prebivalcev, je v prvi polovici avgusta poslala 40.000 prostovoljcev. Možje so pustili žetev na polju in šli v boj za najsvetejše, za Boga in vero.

»Šli so na fronto in v bitke, da služijo svojemu idealu, obrambi vere in domovine. Šli so v vojsko, v prvi vrsti v vojsko za Boga... Na vseh frontah je bila darovana daritev sv. maše. Tisoči mladih vojakov so v zakramentu sv. spovedi očistili svojo vest. Ko je mirovalo orožje, se je na bojnem polju proti nebesom dvigala skupna molitev sv. rožnega venca... Bilo je versko navdušenje, ki je našim vojakom dalo toliko junaškega poguma. Če bi ne bilo verskega navdušenja, če se ne bi krščanska duša španskega ljudstva zganila v svojih globinah, bi bili vojsko izgubili.« (Kardinal Goma Y Toma iz El Caso de España.)

Iz poročil, pisem in obnašanja belih je gotovo: V Španiji se proti komunizmu bori velika množica ljudi, ki to vojsko smatrajo za versko in sveto vojsko. Zaradi Boga so zapustili vse: družino, dom, starše, neveste, premoženje, zemljsko srečo in življenje. S temi ljudmi deliti duštvovanje, nima prav nič opraviti s politiki in fašizmom. Oni so borci za Boga in vero in krščansko kulturo, kakršnih zgodovina ne pozna mnogo. Kjer so padli na polju slave, od tam se proti nebesom dvigajo palme mučencev.

7.

»Španija«, piše nadškof iz Granade (»Ideal« — Granada 1. okt. 1936), »resnična, prava, nacionalna Španija, je zopet, kakor pred stoletji, postala prvoboriteljica božje Cerkve. Zopet so španski križarji, kakor pri Lepantu, dvignili zastavo križa. Rdeči uživajo pomoč mednarodne framerionije in komunizma s celega sveta. Nacionalisti nasprotno računajo z božjo pomočjo in molitvijo katoličanov iz vseh dežel.«

»Španija«, tako pravi drugi španski škof, Mgr. Gonzales iz Tenerife, »je bila izbrana kot prva žrtev, mogoče, ker je najboljša... Pa se ji niti ne zahvalijo, čeprav ves svet črpa od njene žrtve...«

Dve Španiji: marksistična in antimarksistična

(Po Victorju Montserratu, ki je večji del državlanske vojne in še pred njenim izbruhom preživel v obeh delih Španije.)

Odgovornost obeh.

Stranke levice, ki so dosegle oblast radi narejene večine pri zadnjih volitvah, so si uzurpirale pravico vladati proti tradiciji in verskemu prepričanju svojih političnih nasprotnikov; zagnale so se proti Cerkvi, brutalno so zatrle verske šole, stopnjevale so zatiranje, brezpravnost, nezakonitost, nasilje proti osebam in ustanovam, ki so bile količkaj osumljene »desničarstva«. V njihovem bloku pa je vsled aktivnosti skrajne levice začela prevladovati skrajna revolucionarnost.

Stranke desnice pa, kadar so imele oblast, niso niti znale niti niso odločno hotele posluževati se oblasti za uresničenje danih obljub. Množice so jih zato dolžile, da služijo bolj interesom kapitala kot pa zahtevam delovnega ljudstva.

Tako sta torej bili obe strani odgovorni za bedni položaj, v katerem se je nahajala Španija neposredno pred 18. julijem 1936.

V marksistični Španiji. Ponesrečen poskus socialne revolucije.

Vojaški upor Franca je nudil šefom skrajne levice krasno priliko za dvig socialne revolucije na vsem španskem ozemlju. Šefi skrajne levice od revolucije niso mogli odstopiti, ker bi jih masa, ki so jo dolgo dobo prav oni ščuvali in pripravljali za revolucijo, obtožila izdajstva. Zato so se vrgli v metež: eni, dobro oboroženi, so planili na razne fronte z bojnim klicem: »Smrt fašizmu!« — Drugi so organizirali delavce v rdečo gardo in so proklamirali socialno revolucijo. Njim so sledile neorganizirane mase, katerim so vpili, da je vera opij za ljudstvo, da je lastnina tatvina, da je boljše umreti kot živeti brez svobode in enakosti.

Prva žrtev slepega nasilja je postala Cerkva. Radi zanemarjanja socialne dejavnosti od strani dela duhovščine je bilo olajšano strastno hujskanje mas proti Cerkvi, »tež zaveznic kapitalizma«. Anarhistični organ v Barceloni »Solidaridad Obrera« je 15. avgusta 1934 napisal poziv revolucionarnih šefov, ki je bil od zrevolucioniranih mas navdušeno sprejet: »Hodemo Cerkvi iztrgati vse njeno premoženje in jo definitivno pognati s španskega ozemlja.«

Socialna revolucija na delu.

Ko se je splošni položaj nekoliko razjasnil, je vlada v Madridu in generalidad v Barceloni usmeril vse svoje prizadevanje v to, kako delavske mase čim bolj zvesto in trdno združiti okoli sebe. Izšli so dekreti o 40-urnem delavniku, o 15% povišanju plač, o 50% znižanju najemnin pod 300 pezeta, o razdelitvi zemlje, o obveznosti delodajalcev, da sprejmejo vse odpuščene delavce brez razlike vzrokov odpustitve. Izvršila se je razlastitev celotne imovine Cerkve in vseh poedincev, osumljenih za simpatizerje desnice. Sindikalne organizacije so bile oficijelno upravičene zasesti za svoje lokale katerekoli reprezentativne stavbe. Izdan je bil zakon o civilnem zakonu pred katerimkoli predpostavljenim funkcionarjem v prisotnosti dveh prič.

Novemu gospodarsko-družabnemu redu nasproti.

Sindikalne organizacije anarhistov, socialistov in komunistov so takoj stopile v vlado in dosegle absolutni diktat nad političnimi strankami. Takoj so postavile zahtevo po novem družbenem redu, ki so ga opredelile kot »revolucionarni red«. Na hitro roko se je izvedla socializacija vseh industrijskih in trgovskih podjetij, vpovstavil se je nov finančni si-

stem, vse pod neposrednim nadzorstvom »delavskega komiteja«.

Katalonija je omenjene ukrepe kot prva in dostedno izvedla. V uvodu dekreta o socializaciji in kontroli industrije ter trgovine za Katalonijo čitamo:

»Zločinski vojaški upor 19. julija 1936 je do tal porušil gospodarstvo dežele. Svet Generalidada ima dolžnost popraviti škodo, povzročeno po tej izdaji. Ljudska reakcija, ki je sledila temu zločinskemu uporu, je bila tako silna, da je sprožila kot posledico globoko gospodarsko-družbeno preureditev, kateri hočemo s temi dekreti utrditi temelje.«

Po obrazložitvi antikapitalistične doktrine sledi praktičen zaključek:

»Zato je nujno, da organiziramo produkcijo in jo usmerimo k namenu, da bo edini njen uživalec kolektiv, delavec, ki bo dobil v svoje roke vodstvo novega družbenega reda. Radikalno odpravljamo zamisel, da dohodek ne izvira iz dela... Vodilno načelo v veliki industriji mora biti socializacija proizvodnje.«

Zasebna lastnina je ostala le še na področju konzuma in malih podjetij.

Ta socializacija, izvedena v Kataloniji, ne stoji pod nobenim vodstvom države, temveč »Delavskega komiteja«, ki je odvisen od svojih sindikatov. Prevladal je torej sindikalni komunizem v nasprotju z državnim (državni kapitalizem Sovjetske Rusije).

Realizacija uredbe o socializaciji.

Po odredbi vlade so bila socializirana do 30. junija 1936 vsa industrijska in trgovska podjetja z več kot 100 delavci, obenem pa tudi podjetja z manj delavci, katerih podjetniki so ali podjetje zapustili ali pa bili osumljeni simpatij do desnice. Vodstvo podjetja je prevzel svet, ki ga je izvolilo vse osebje podjetja. Sveti imajo javnopravni značaj kot pooblaščenca Generalidada in v njih so tudi zastopniki centrale poedinih sindikatov.

V nesocializiranih podjetjih pa omenjeni podjetniški sveti vrše razsežno nadzorstvo.

Vse gospodarstvo Katalonije vodi centralni gospodarski svet, industrijo pa poseben centralni industrijski svet; v obeh močno prevladujejo zastopniki centralnih sindikatov napram zastopnikom podjetniških svetov. Delokrog in oblast teh centralnih organov je skoraj neomejen in se razteza na vse odnose socialnega značaja in na vse odseke gospodarske organizacije.

CNT in FAI je vsled njune absolutne nadvlade v Kataloniji uspelo zakonito upostaviti zgoraj naznačeni družbeno-gospodarski sistem. Toda kmalu je začelo pokati, borba za oblast v svetih se je sprevrgla v nasilje, sveti so razpadli, delavci ostajajo brez plač, brezposelnost narašča, produkcija pada. Dviga se silna jeza proti satrapom novega tipa, mnogo gospodarskih vodij je padlo.

Tragična usoda tega ljudstva.

Zakonito javno oblast so uzurpirali revolucionarni komiteji, ki svojo samovoljno vsemogočnost izrabljajo predvsem v interesu svojih strank v imenu svojega razreda. Madridska vlada se je že stokrat pokazala brez moči, da bi mogla ustaviti nasilno zlorabo oblasti po anarhistih. Njen parlament, ki šteje od 473 samo še 64 članov, se sestane od časa do časa, da bi rešil videz zakonitosti, da izglasuje zaupnico vladi, ki vkljub temu, da se ponaša s tem zaupanjem, ne more sama po sebi ničesar ukreniti — tako je zaslužena od terorja, ki prihaja od zunaj! To je vlada, o kateri tako sveto zatrjujejo, da je legalna!

Katalonska vlada, ki je zato, da zadovolji anarhiste, ki so sovražni načelno vsakemu tipu države in vsaki obliki vlade, privzela ime svet Generalidada za Katalonijo, je odpravila svoj parlament in ustavno demokratsko vla-

davino sploh. Predsednik Companys je dejal na nekem zborovanju, da je sedaj merodajno le še zaupanje, ki ga je suvereno ljudstvo izročilo v njegove roke.

Vzdrževanje javnega reda je do 50% izročeno patroljam, sestavljenim iz izpuščenih kriminalnih tipov. Ni več nobene varnosti niti za osebe, niti za imovino. Vsi vedo, da je bilo v Barceloni najmanj 25.000 oseb ponoči ubitih.

Demoralizacija je popolna, življenje v marksistični Španiji je nevzdržno.

V neredu in pod oblastjo anarhije ta Španija, ki jo hočejo nekateri nazivati vladna Španija, ni, ne more biti prava Španija, niti njena vlada prava in edina legitimna. Če bi v državljanski vojni zmagal marksizem, bi Španija nehala biti Španija. Saj je dejal Miguel Unamuno: Tam spodaj ne gre za nič manj kot za rešitev zapadne krščanske civilizacije.

To so njegove besede: »Nisem katoličan; vendar nisem okleval niti trenutke, da se postavim proti destruktivnemu marksizmu. Da, kar je treba trenutno rešiti v Španiji, to je zapadna krščanska civilizacija. Ni mogoče zanikati, kar je krasno pokazal ameriški pisatelj v svojem delu o bodočnosti krščanstva. Treba je vedeti, da so neločljive tesne vezi med evropsko civilizacijo in krščanstvom. To je jasno tudi za one sodobnike, ki niso udje krščanske verske skupnosti in ki se ne brigajo za bodočnost krščanstva.«

V antimarksistični Španiji

Vojaška revolta z dne 19. julija po zatrtvanju njenih vodij ni bila zamišljena le kot odločilni udar proti komunizmu in anarhiji; hotela je začeti razdobje socialne in politične obnove. V tem oziru je značilno geslo na rdeče-zlati zastavi nacionalne Španije: »S krvjo enih, z zlatom drugih, bomo ustvarili novo Španijo.« Šefi gibanja so v začetku imeli polno zaupanje v oporo pri ljudstvu. Računali so, da se bo v 8 dneh odločilo, nato pa bi se mogli takoj vreti na delo za obnovo dežele na povsem novih osnovah. Toda zmotili so se. Skrbi in napore, ki so bili namenjeni toliko zaželjeni obnovi, je terjala zase vojna. Obnova pa le počasi napreduje v po nacionalistih zasedenih in zavojevanih pokrajinah.

V teh pokrajinah povsod govore neprestano o novi politični in socialni vladavini. Toda ta nova oblika še nima dovolj jasnih obrisov. Kaže se šele v abstraktnih in zgolj načelnih programatičnih formulah. Razlog je v programskih razlikah med dvema skupinama, ki sodelujeta pod vodstvom Franca: falangisti in karlisti.

Vendar so skupne točke, kjer ni razlik; opredeljene so v geslih kot »Zivela Španija«, »Zivela vera«, »Spoštovanje veri, zvestoba tradiciji, boj marksizmu«.

Verski vidik nacionalne Španije.

V marksistični Španiji je religija bila prva žrtev rdečega sovraštva in nasilja. V nacionalni Španiji je religija prvenstveni predmet ljudskega spoštovanja. Razlika, kaj? Cele vasi, posebno v Navarri, so se dvignile in korakale v boj proti marksizmu v imenu vere. Znanih je nešteto pisem očetov in mater svojim sinovom na fronto, v katerih jih bodre, naj se bore do smrti za vero. Povsod vidite na nacionalni zastavi verske embleme. Skoraj vsi vojaki nosijo svetinje. V vseh cerkvah se božje službe množijo in privlačujejo vedno večje množice. Tradicionalne procesije, prej zatrte, se znova vijejo po španskih mestih. Prepričani pristaši novega režima z navdušenjem pripovedujejo o izrednem prebujenju verskega duha. Dejanja, ki jih vidimo, to potrjujejo.

In resnično, v teh javnih izrazih verskega navdušenja je mnogo prepričanja in veliko iskrenosti. Toda, ali si gotovi vodilni krogi ne privzemajo katoliške etikete zato, ker vedo, da je vera kot predmet ljudskega prepričanja neobhodno potrebna za zmago?

Gotovo je to en razlog, zakaj so se vojaški krogi odkrito naslonili na Cerkev, da

**Slovenska
mladina,
tvoj list je „Straža“!**

Našim naročnikom!

Ob koncu leta se zahvaljujemo vsem cenj. naročnikom in prijateljem, ki so nas pri našem delu podpirali. Prosimo jih, da nam ostanejo zvesti tudi prihodnje leto. Nekateri pa še niso poravnali naročnine. Prav lepo jih prosimo, naj jo čimprej nakažejo.

Uredništvo in uprava »Straže v viharju«.

pospešijo svoje gibanje. To seveda ni brez nevarnosti. Visoki cerkveni dostojanstveniki oficijalno prisostvujejo pri javnih manifestacijah; v cerkvah so večkrat pridige v patriotičnem tonu, ki že zgubljajo svoj prvenstveni verski značaj. Zatrjuje se nadalje, da je duhovščina deležna spoštovanja le, v kolikor pristaja na politiko nacionalne Španije.

Vsled tega ne obstoja za Cerkev samo nevarnost — ki je malo verjetna — marksistične zmage, temveč tudi v primeru nacionalne zmage — in to je verjetnejše — nevarnost, da španski katolicizem ostane v svojem pogubnem tradicionalizmu in v iluzijah o »oficijalno katoliški Španiji«. Ta miselnost nosi precejšnji delež krivde na tragediji, ki se dogaja, ker je premalo resničnega krščanstva ustvarila. Toda, da ne bo napačnega razumevanja, je treba jasno povedati, da razkristjanjenje v Španiji ni doseglo take stopnje kot v nekaterih drugih »demokratskih« deželah.

Socialne reforme nacionalistov.

Nedvomno je, da je eden važnih daljnih vzrokov izbruha državljanske vojne težko socialno stanje dežele. Vodje nacionalne Španije se tega v polni meri zavedajo. Zato so vse storili, da usmerijo svojo osvobodilno akcijo v prid ljudstva; zato so postavili za cilj svoje zmage temeljite socialne reforme.

General Franco je že ponovno z vso jasnostjo poudaril, da ni njegov namen rešiti privilegirane sloje, temveč nasprotno, oskrbeti delavnemu ljudstvu kruh, mir in delo, česar jim marksizem ni hotel, niti ni znal dati. Še podrobneje govori o socialnih reformah nacionalne Španije v svojih dnevnikih radio-govorih general Queipo de Llano. Geslo, da v nacionalni Španiji nobena delavska družina ne bo brez dela in kruha, berete v vsem nacionalnem časopisju, slišite v radio-govorih in na javnih zborovanjih.

Značilna v tej smeri je nedavna izjava generala Franca zastopniku agencije Havas:

»Še danes se v inozemstvu motijo glede naših namer. Predstavljajo nas kot prvobornitelje razrednega boja. Sumničijo nas, da zamerjamo socialno vprašanje. Imajo nas za sovražnike ljudstva. To ni res! Mi bomo zatrli razredni boj. Mi bomo vrnili delu njegovo dostojanstvo in svobodo. Mi bomo z ljudstvom proti zlobnim bogatinom. Mi bomo vpostavili ravnopravnost in socialno pravičnost. Že sedaj smo izdali in udeležili vrsto ukrepov, ki se tičejo brezposelnosti, pravične odmere dela, stanovanj, higijene in ljudskega zdravja. Mi smo zasnovali sindikalno organizacijo, ki se bo

pozneje razvila v korporacije. Mi bomo zavarovali mir v tej deželi. Mi bomo zatrli socialno vojno s tem, da bomo odpravili vzroke te vojne.«

Nevarnost pa je v tem, da bo ta socialni program ostal neizveden. Kajti voditelje nove Španije obdajajo nekateri ljudje, ki so obdajali Gil Roblesa in preprečili realizacijo programa njegove CEDA. Toda izkušnja od takrat bo gotovo podobne intrige preprečila.

V vrhovnih uradih vlade v Salamanci se je V. Montserrat prepričal, da glavni urejevalci nacionalne Španije z velikim spoštovanjem in občudovanjem zro na Portugalsko in na njenega velikega reformatorja Salazarja, o katerem je znano, da zastopa načela čistega krščanskega nauka o državi in da je uresničil moderni krščanski korporativizem v nasprotju s fašizmom. Iz tega smemo sklepati, da bo nova Španija krščanska.

Toda na Franca vplivata dve veliki organizaciji, ki sestavljata bojne vrste nacionalne Španije: karlisti in falangisti.

Socialni program karlistov.

Karlisti so že stara stranka. Glavne značilnosti njihovega programa so: **Navezanost na špansko tradicijo in odločno katoliško čustvanje.** Socialni program pa je lepo podan v knjigi »Nova država« njihovega vodje Victorja Pradera, ki je bil umorjen na guadalupskih utrdbah. Hočejo udeležiti korporativizem v smislu socialnega nauka katoliške Cerkve. Posebno pa se karlisti upirajo vsakemu vplivu iz inozemstva (mišljen je nemški nacional-socialistični in italijanski fašistični vpliv). Videli bomo, da je v tej točki razlika med karlisti in falangisti.

Socialni program falangistov:

V nasprotju s karlisti imajo falangisti svoj socialni program precizno in do potankosti izdelan. Značilnost, ki jih loči od karlistov, je predvsem njihova volja po resnični **koreniti socialni obnovi.** To pove že ime: »Španska falanga napadalne mladine nacionalnih sindikatov«. Osnovatelj tega triletnega pokreta je sin Primo de Riverre, ki je bil koncem 1936 od rdečih ujet in ustreljen.

Važni in značilni so naslednji odstavki iz izjave vodje falangistov:

»Predvsem je treba izmenjati smoter gospodarstva s tem, da ga podredimo morali, da vidimo v gospodarstvu sredstvo za zadovoljitev človeških potreb, ne pa sredstvo za kopičenje bogastva in za nasičenje poželenja. Zato je treba spremeniti gospodarske posle v tej

smeri, da bodo primerno nagrajeni, ne pa pretirano dobičkanosni. Določili bomo v smislu pravičnosti mezde, cene in skalo vrednosti. Izločili bomo čisto sebične nagibe. Falanga enako odklanja liberalizem in socializem. Oba sta enako materialistična. Država je zgrajena istočasno iz vseh in iz vsakega, ne po neposrednih odnosih, temveč po posredovanju sindikatov.

Hočemo na mesto neskladnega in neodgovornega gospodarstva v kapitalističnem sistemu drugo gospodarstvo, osnovano na obči blaginji, na načelu odgovornosti, naslonjeno na sindikalno organizacijo, v kateri bodo podjetniki in delavci združeni v skupnem pojmu proizvajalcev, ki jim je zaupana skupna naloga.

V ta namen moramo osnovati vertikalne in nacionalne sindikate. Namesto razreda kot vezi, mora postati gospodarska panoga vez, ki bo vezala vse člene dotične produkcijske panoge. Kajti v pravem društvenem redu je več skupnih interesov med podjetniki in delavci iste panoge kot pa med delavci različnih gospodarskih panog.

Hočemo sindikate, ki bodo sproščeni vsakega duha upora in razrednega boja — na področju nacionalnih interesov seveda. Ti sindikati bodo razbremenili državo cele vrste gospodarskih funkcij; odpravili bodo birokracijo v gospodarstvu, vodili bodo k odpravi mezdnega razmerja, ker bodo stremeli za sorazmerno porazdelitvijo koristi med vse faktorje proizvodnje. Razven tega bodo sindikati uvedli v gospodarstvu strog red. Ta red ne bo disciplina od države vsiljena, ki bi ubila sleherno zasebno iniciativo, temveč samo disciplina vseh faktorjev proizvodnje z vidika socialnih interesov.

Rivera takole govori o lastnini:

»Mi branimo zasebno lastnino v kolikor je ona vkoreninjena v človeku in neločljiva od njega. **Enako absurdno bi bilo dodeliti sadove dela posameznika kot razdeliti sadove dela vseh med nekaj privilegirancev.** Toda lastnina, ako naj zasluži naše spoštovanje, mora biti realna, konkretna, otipljiva, izražena v hiši, v kateri stanuješ, v zemlji, katero obdeluješ, v orodju, ki ga uporabljaš v obče koristnih podjetjih. Nikdar lastnina ne sme biti spekulativna, umetna, sestavljena iz borznih vrednotnic, anonimnih in internacionalnih. V prvi obliki lastnina da človeku trdno in stalno osnovo. V tej zadnji obliki pa nasprotno napravi človeka za izkoreninjenega kapitalista brez domovine in brez vesti, potikajočega se širom sveta, iščočega edino dobiček.

Falanga se torej bori zoper finančni kapitalizem, ki je anonimen, nečloveški, egoističen, ki samo računa; kapitalizem borznih iger, obrestnih posojil, bančnih kombinacij, upravnih svetov; kapitalizem, ki je denar napravil za stožer sveta, je podvržal kapital takemu gospodarstvu, ki nima drugega namena kot oskrbovati dobičke, dohodke, obresti in da se sme pri tem posluževati vseh zlorab, ki iz takega pojmovanja izvirajo. Ta kapitalizem je res krvnik delavca, malega najemnika, posestnika, podjetnika, trgovca; krvnik vseh tistih, ki uporabljajo kapital v službi dela in proizvodnje, ne pa kot sredstvo za nadvlado.«

Zaključek pa je tale:

»Španska Falanga hoče vpostaviti gospodarski red, ki bo enako nasproten komunističnemu sovraštvu kot kapitalističnemu egoizmu, ki bo tak, da bodo vsi Španci mogli jesti, delati in se pri tem čutiti zaščitene po popolni socialni pravičnosti.«

Aktivnost in volja falangistov da slutiti, da bodo po dobljeni zmagi hoteli popolno realizacijo svojega programa. Odpira se torej problem medsebojnega trenja sil, ki sestavljajo tabor Franca — po dobljeni zmagi.

Politična organizacija.

Nova Španija — je dejal V. Montserratu, ravnatelj časopisnega in propagandnega biroja v Burgosu — hoče napraviti konec staremu liberalnemu tipu politike strank, ustvariti hoče novo politiko nacionalnega tipa. Treba je, da vse stare politične stranke izginejo.

Poleg karlistov in falangistov delujeta še samo dve stranki: Španska obnova in Ljudska akcija Gil Roblesa, ki pa je svojo stranko spreminil v milico.

Državna uprava je v rokah provizorne vlade, ki se imenuje Tehnični državni svet, ki je razdeljen na 8 odsekov. Ves vojaški, državni in politični aparat pa je popolnoma podrejen generalu Francu.

Španija je razdeljena v dva tabora: marksistični in antimarksistični. Parola obeh je: **ali mi ali oni; sredine ni.**

Zadnji problem, od katerega rešitve bo odvisna bodočnost Španije, pa je izražen v klicu španskih množic pod marksističnim režimom: **»Več kruha in dela pa manj komitejev.«**

Nacionalna Španija, ki hoče vrniti Cerkvi in Bogu poteptano čast in svobodo, tega klica sužnjev z onstran njenih današnjih meja — ne bo smela preslišati!

SLAVIA CATHOLICA
 IMA LETOS SVOJ KONGRES
 V LJUBLJANI OD 19. DO 22. JULIJA.
 STAREŠINE, AKADEMIKI IN VIŠJEŠOLCI ISKRENO VABLJENI.
 PRIJAVE SPREJEMA PISARNA SDZ,
 MIKLOŠIČEVA CESTA 5, LJUBLJANA

Študenti! Udeležite se tabora SDZ v Kočevju!

Besede Miguela Unamune

Victor Montserrat je v francoskih Dossiers de l'action populaire 10. februarja 1937 dobesedno objavil izjavo, ki jo je dal M. Unamuno, po rodu Bask, po učenosti pesnik, romanopisec, filozof itd. svetovnega imena.

»Rešilni ljudski pokret, ravnokar sprožen pod vodstvom generala Franca — jaz sem pristaš tega pokreta. V Španiji je bila namreč na kocki že sama **zapadna krščanska civilizacija**, za katere rešitev gre; poleg tega pa gre povrhu še za **narodno neodvisnost**, kajti na našem narodnem ozemlju divja v resnici internacionalna vojska. Namišljena vlada v Madridu me je vrgla z moje rektorske stolice v Salamanci, malo nato pa me je vlada v Burgosu ponovno slovesno ustoličila.

Bolj kot je tekkel čas, tesneje mi je postajalo pri srcu radi vedno naraščajočega obsega te grozovite državljanske vojske; v tem sem videl izraz resnične kolektivne bolezni na možganih, izraz epidemične besnosti z ne vem kakšnimi patološkimi elementi obsedene; gledano z religioznega vidika pa izraz globokega brezupja, značilnosti španske duše, ki si ni utrdila svoje lastne vere. Vzporedno pa opažam pri naši mladini žalosten upad duševnih zmožnosti in neko sovražstvo proti umnosti, oboje združeno v kultu nasilja radi nasilja samega.

Nezaslišano barbarstvo rdečih marksističnih tolpa presega meje možnosti opisa; v tem oziru mi prihranite vsako retoriko. Ti, ki vodijo ples niso ne navadni socialisti, niti običajni komunisti, niti sindikalisti, niti španski anarhisti, temveč bande kaznjencev, kriminalni tipi brez kateregakoli ideala, ki ne hlepijo za ničemer drugim kot za tem, da zado- stijo svojim izprijenim krvoločnim strastem. In naravna reakcija proti tem izrodkom zavzema žalibog čisto pretiran značaj. Povsod je režim terorja. Španija se boji sebe same. Če se ne bo ustavila ob času, se bo znašla v popolnem moralnem razkroju. Uboga vlada v Madridu niti ni mogla imeti volje zoperstavljati se temu divjaštvu, ki ga nazivajo za marksistično. Treba je imeti upanje, da bo vlada v Burgosu vedela zastaviti pot onim, ki bi hoteli vzpostaviti drug režim terorja.

Že v začetku so govorili — in zelo upravičeno — da pokret Franca ni bil običajen vojaški upor, temveč vstaja ljudstva. Zato so

morale vse stranke odriniti v ozadje programske razlike in se združiti pod enotnim poveljstvom vojske, ne da bi bilo karkoli določeno glede režima po dokončni zmagi. Kljub temu še eksistirajo vse te stranke: Španska obnova, ki jo sestavljajo ustavni monarhisti; tradicionalisti, politična skupina starih karlistov; ljudska akcija, ki je sprejela republiko; da ne govorimo o mnogih republikancih, ki so odklonili svoj vstop v namišljeno ljudsko fronto, o falangistih, ki posnemajo — in povrhu še slabo — italijanski fašizem in ki vedno bolj povzemajo vase ostale, tako da izgleda, da bodo narekovali obliko bodoče vladavine. In ker sem jasno izrazil svojo grozo pred nasiljem, svoj strah, da ne bi videl Španije, kako jo pretvarjajo in s tem zapravljajo možnost povratka miru; ker sem dejal, da zmagati še ne pomeni preprečiti, zavojevati še ne spreobrniti, je španski fašizem dosegel pri vladi v Burgosu, pri njej, ki mi je tako slovesno vrnila dosmrtno čast rektorja, da me je s tega položaja zopet odstranila, ne da bi me zaslišala, ne da bi mi dala kako pojasnilo. Radi tega dejstva, boste razumeli, da sem nekoliko rezerviran v svoji sodbi o tem, kar se dogaja.

Vztrajam v tem, da je sveta dolžnost **gibanja**, ki ga tako slavno vodi Franco, da reši **zapadno krščansko civilizacijo in nacionalno neodvisnost**. Ne sme priti do tega, da bi prišla Španija v roke Rusije ali druge inozemske sile. Resnično, na našem ozemlju se bije internacionalna vojna: zato je treba priti do miru sprave, zblizanja, da bo tako položen temelj za moralno združitev vseh Špancev v svrhu obnove naše domovine, ki jo dušijo v krvi, ki jo rušijo, ki jo zastrupljajo, ki jo spravljajo v blaznost. Zato pa je treba preprečiti, da bi se prekoračile meje pravičnosti ali celo meje humanitete, kot se je to zgodilo že večkrat. Toda nismo na tej pravi poti, ko formiramo nacionalne sindikate za borbo, v katere je vpis obvezen in izsiljen z grožnjami, pa čeprav bi šlo za ljudi, ki niso niti prepričani, niti spreobrnjeni.

Bilo bi zelo žalostno, če bi hoteli namesto barbarskega, antisocialnega, nečloveškega boljše vizma vzpostaviti režim popolnega robstva, enako barbarski, antisocialen, nečloveški. **Proč od obeh, kajti na dnu gre za isto stvar.**

»Straža« hoče vzdramiti vse slovenske katoliške sile. Zato jo podprite!

Kaj govori Španija nam

Današnja številka našega lista pa ima še drug namen. Povedati hoče namreč to, da se iz trpljenja Španije tudi mi nekaj naučimo. Saj ima kraljestvo satanovo tudi v našem narodu in v naši državi že mnoge močne postojanke, s katerih skuša širiti svoj vpliv vedno širše. Mar ne vidimo krivičnega kapitalizma, ki pije kri našega ubogega ljudstva? Pomislimo le to, kaj se pravi 133 milijonov dinarjev čistega dobička, ki ga je spravilo eno samo podjetje v teku pol leta iz naše zemlje. Če upoštevamo še tiste dohodke, ki jih je podjetje prikrilo, dobimo v enem letu gotovo vsoto 500 milijonov; in če bi imela država sama le dvajset takih podjetij, potem bi lahko oprostila vse državljane vseh davkov in carin. Lahko smo prepričani, da je pri nas dvajset takih podjetij. Zakaj torej niso državna? In še važnejše vprašanje, kdo je prodal ta podjetja in z njimi naš delovni narod v izžemanje tujcu? Ekspozenti mednarod-

nega framasonskega kartela. Iste ljudi srečamo v vseh korupcijskih aferah, kolikor jih sploh pride na dan, iste ljudi pa tudi drugod, kjerkoli je treba zabrisati sledi njihovega dela. Tako pri kovanju različnih zarot, ki naj odstranijo neljubi režim, pri podpihovanju razrednega sovražstva, kjer skušajo vcepiti delavstvu prepričanje, da je njegovega stradanja kriv papež in Cerkev, ne pa oni sami, ki so kapitalistični družabni red uveljavili, ga vzdržujejo danes in imajo sami od njega vse koristi. Toda še več: zdaj se hočejo polastiti tudi politične oblasti nad ljudstvom, da bi bili tako prosti slehernega nadzorstva.

In res, oni gredo med narod in grme proti Vatikanu; obvladajo časopisje in ustvarjajo javno mnenje proti vsemu, kar je katoliškega in za vse, kar je protikatoliško. Uveljavljajo škodljive zakone, zavajajo mladino v šolah in vzgojnih organizacijah v eno, delavstvo v tovarnah

v drugo smer ter se spretno izmikajo, kadar bi narod utegnil sprevideti to igro. Navajamo vse to zato, da bi narod spoznal, kdaj bo tudi pri nas prišla ura odločitve. Zapomnimo si, da tedaj velja: Nobene nevtralnosti!

Laž, glavno orožje v njihovih predpripravah že žanje prve uspehe; že slišimo tudi pri nas na ulici klice: »Dol s papežem,« »Proč z Vatikanom!« Narod sicer še ne ve, zakaj proč in zakaj dol; nič hudega mu še ni prizadel ne eden ne drugi. Toda zakrinkani igralci vedo zakaj. Da bi oni lahko narod nemoteno izžemali in mu pili kri.

Podiranje križev in cerkvenih znamenj je bil drugi njihov nastop; opravičevali so ta dejanja javno v svojem tisku. Zato je prav, da si

jih zapomnimo. Tisti, ki opravičuje, ni daleč od tistega, ki je podiral. Vedimo, da so bile razvojnepne stopnje tudi v Španiji iste.

Ko čutijo dovolj moči, preidejo k organiziranemu nasilju. Umor in požig se vrste drug za drugim. Kdo si upa še trditi, da to ni peklenko delo, da je to morda celo služba narodu in državi? Narod slovenski poslušaj in glej, bodi na straži ves dan in vso noč, da te sovražnik ne preseneti v lastni hiši. Naj te prav nič ne straši; sovražnik je slab, če bo videl res ves narod zbran proti sebi.

Kdo torej še misli, da je ura odločitve daleč? Kdo še ne vidi na našem nebu znamenj iz daljne Španije: nedolžno prelite krvi in rdečih plamenov sredi noči?

Pokažite to številko svojim prijateljem! Pridobivajte nam novih naročnikov za prihodnje leto

„Katoliški“ intelektualci

Kje si je g. Kocbek sposodil merilo za katoliško usmerjenost svojih mentorjev?

Angleška Labour Party je izdala brošuro pod naslovom »Katoličani in državljanska vojska v Španiji«. Ta brošura navaja nekaj avtorjev, ki jih kvalificira kot »katoličane«. Zdi se nam dovolj zanimivo in poučno primerjati kvalifikacijo teh avtorjev kot jih podaja Labour Party in kot jih je objavil katoliški angleški dnevnik »Catholic Herald« (29. jun. 1937).

1. Señor Ossorio y Gallardo:

a) Brošura Lab. Party: »Najodličnejši reprezentant konservativno-katoliškega naziranja.«

b) Catholic Herald: »Gil Robles ga je javno obdolžil, da ni nikdar bil praktičen katoličan, kar je v Španiji itak splošno znano (pismo Gil Roblesa »Univers-u« 22. jan. 1937). Naše informacije ne segajo tako daleč. Toda nedvomno je res, da že dolgo vrsto let ni praktično katoliško živel.«

2. P. García Morales.

a) Brošura L. P. ga stavlja v naslednjo skupino: »Vedeti morate, da je mnogo španskih duhovnikov na strani ljudstva in ljudske stvari («du côté de la cause du peuple»).

b) Catholic Herald: »Duhovnik. Ne celebrira že več let.«

3. José Bergamin.

a) Brošura L. P.: »Eden najvidnejših katoliških intelektualcev v Španiji.«

b) Catholic Herald: »To so katoliško liberalni pisatelji, ki nimajo ugleda in ki prav gotovo nimajo soglasja Cerkev. Njih katolicizem je zelo izkvarjen po liberalizmu in je označen kot svojevrsten («sui generis»).

4. Leocardio Lobo.

a) V brošuri L. P. je naveden njegov izrek: »Vzdržujem stike s Sveto Stolico in s svojim škofom.«

b) Catholic Herald: »Z njim je enako kot z Gallegos Rocafué. Nahajal se je v Belgiji pod moralno zaščito Ossorio y Gallarda. Radi nasprotovanja škofov je zapustil Belgijo in našel v Franciji ugodnejša tla, da vrši apostolat za špansko Ljudsko fronto.«

Catholic Herald navaja še nekatere »katoličane« tipa García Morales.

5. García Gallego.

»Navaja se kot kanonik enkrat iz Segovije ali iz Asme. Škof ga je suspendiral, ker je kandidiral pri volitvah brez njegovega dovoljenja.«

6. Semprun, José Garnes, Eugenio Imaz.

Po »Cath. Herald-u« so ti ljudje iste vrste kot Bergamin. Imaz je manj inficiran z liberalnimi idejami kot ostali.

Ti trezni »katoličani« so podpisniki značnega proglasa pod geslom: »Španski katoliki govore«, v katerem obsojajo osvobodilno akcijo nacionalne Španije in vrše v imenu krščanstva in katolicizma propagando za mednarodno pomoč rdeči Španiji v obliki kričečih plakatov. Ta proglas so natisnili v ogromnih kričečih plakatih in z njimi preplavili vse kioske, plotove in vogale po tako zvanih »demokratskih« državah Evrope, posebno v Franciji, kjer so ga komunisti z neverjetnim navdušenjem lepili tudi čez svoje plakate, če drugega prostora ni več bilo!

In ti »katoličani« so g. Kocbeku merodajni katoliški vir za dogodke v Španiji.

Prva redna številka prihodnjega letnika izide koncem septembra
Uredništvo